

การเพ่งดูจิตและการขุดคุ้ยถากถางจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์บนศาลา ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตามสบาย ไม่ต้องกำหนด ไม่ต้องกำหนดพุทโธ แต่ระลึกสติอยู่ ระลึกสติไว้ นะ ให้เอาใจ
เกาะเสียงไว้ จะรู้เรื่องหรือไม่รู้เรื่อง ถ้าเป็นประสาโลกมันอยากจะรู้ ใครพูดอะไรมานี่จะรู้ให้หมด
ใจ จะรู้ให้เข้าใจ อันนั้นมันเห็นเห็นแก่ตัว ฟังสิ เห็นเห็นแก่ตัวใจ เห็นแก่ตัวว่าตัวเองอยาก
รู้แล้วมันจะไม่รู้อะไรเลย เพราะว่าความรู้อันที่เรายากรู้มันนะ มันเป็นความอยากอันหนึ่งนะ
แล้วเป็นความอยากรู้ว่ารู้ของคนอื่นใจ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเป็นปัจจัยจัดตั้ง ความรู้เฉพาะตนเกิดขึ้น ความรู้ตาม
ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ความรู้ตามความเป็นจริงใจ ทำใจให้สงบ เอาเสียงรสของธรรม เอาเสียงนั้น
เอาธรรมะของครูบาอาจารย์นั้นเป็นที่เกาะเกี่ยวแล้วทำใจให้เป็นปกติ ทำใจไว้เรื่อยๆ จิตมันจะ
ละเอียดเข้าไป แล้วมันจะเสพความรู้สึกจากความเป็นจริงของตัว อันนี้ถึงจะเป็นความจริงแท้ของ
บุคคลคนนั้นใจ ถ้าเราไปตามความเข้าใจ ความเห็นแก่ตัว ความอยากรู้ก่อน ความคาดความหมาย
ก่อน มันไปกวนใจให้ขุ่นเห็นไหม ความเห็นแก่ตัวว่าตัวเองจะได้กลับไม่ได้

ความไม่เห็นแก่ตัวใจ สักแต่ว่าทำ สักแต่ว่า สักแต่ว่า ทำไปตามความเป็นจริง แล้วมันจะ
เกิดขึ้น เราไม่สักแต่ว่า เราไปยึดหมายผลก่อนเห็นไหม

“ฟัง” ตั้งใจฟัง ตั้งใจนะ ฟังไว้เรื่อยๆ แล้วกำหนดเข้าไปเรื่อยๆ จิตมันจะละเอียดเข้าไป
ความเป็นจริงของเนื้อหาสาระของจิต ไม่ใช่ความเป็นจริงของการศึกษาเล่าเรียนในการศึกษาการ
จำ การจำต้องพยายามจำให้ได้ถึงจะเข้าใจเนื้อความใจ แต่อันนี้การปล่อย การปล่อยแล้วเข้าไปเสพ
ใจเข้าไปเสพความสงบ จิตมันสงบไปเรื่อย ธรรมชาติของจิตมันไม่ยอม มันกวนตัวเองตลอดเวลา

ธรรมชาติของจิต พระพุทธเจ้าเปรียบเหมือนแก้วน้ำแล้วมันขุ่นด้วยตะกอนอยู่ตลอดเวลา จิตของเราก็เป็นอย่างนั้น พลังงานมันส่งออกตลอดเวลา พลังงานส่งออกกะ แล้วพลังงานนั้นจะมี ชั้น ๕ ด้วย มันใช้พลังนั้นผ่านชั้น ๕ ตัวสัญญาตัวปรุงใจ ตัวสัญญา ตัวข้อมูลเดิม ความจำได้ หมายถึง สังขารคือความปรุงความแต่ง นี่พลังงานมันใช้ผ่านตรงนี้ ผ่านชั้น ๕ ผ่านกิริยาของใจ มันก็กวณให้ขุ่นไปเรื่อย กวณให้ขุ่นไปเรื่อย

แต่พอจะทำให้มันสงบขึ้นมา เราจะเอาสัญญาทำให้สงบไม่ได้ มันต้องเอาธรรมะ ธรรมคือ ความเป็นจริงใจ กิริยาที่ความเป็นจริง กิริยาของสติเห็นใหม่ เอาอาการของใจเข้าไปสงบมัน เห็น ใหม่ ตั้งสติไว้แบบนี้ สตินั้นก็เป็นระลึกรู้ สติเกิดขึ้นจากจิต จิตกำหนดระลึกรู้ อยู่ สติมันก็พร้อม รู้อยู่เห็นใหม่ เอาเนื้อหาของจิตกำราบเนื้อหาของจิต เอาพลังงานตัวนั้นกำราบพลังงานตัวนั้น พลังงานที่เป็นพลังงานโง่ กับพลังงานธรรมะของพระพุทธเจ้าที่เป็นพลังงานฉลาดใจ ถ้าโลกก็ว่าพลังงาน สกปรก พลังงานสะอาด

พลังงานของกิเลส กิเลสมันใสออกมา พลังงานตัวนี้ตัวของจิต มันขับออกมาโดย ธรรมชาติ ถึงคนต้องมาเกิดใจ ถึงเราต้องมาเกิด จิตวิญญาณนี้ต้องเร่ร่อนไปตลอดเวลาใจ จิต วิญญาณของเราไม่เป็นอิสระ มันอยู่ในใต้อาณัติของกิเลส คืออย่างเหนียวที่มันต้องใสไป ตลอดเวลา เกิดตาย เกิดตายมาตลอด จิตดวงนี้เคยเกิดเคยตาย เคยลุ่มๆ ดอนๆ มาตลอด ไม่ใช่ว่า เกิดเฉพาะชาตินี้ เราจะมาเห็นว่าเราเกิดมาเป็นเราแล้ว เราถึงว่ามีเรา จิตดวงนี้ซับซ้อนมาตลอด เห็นใหม่ พลังงานตัวนี้มันใสไปตลอด

ฉะนั้น พอเราเกิดมาชาติปัจจุบัน เราเกิดมาแล้วพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา สอนถึงตัวตน สอนถึงตัวตนภายใน ตัวตนภายนอกด้วย สอนถึงภายในนะ ให้เราเริ่มตั้งแต่ทาน ศีล ภาวนาเห็นใหม่ พวกเราต้องทำทานก่อน การทำทานคือไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ใจนี้มันเป็นกว้างแล้ว ใจมันเปิดกว้างก่อน ทาน ทำทานให้ใจเปิดกว้าง ใจเปิดกว้าง คนเปิดกว้างเห็นใหม่ บ้านที่ปลอด โปรง บ้านที่ปลุกอยู่สะดวกสบาย ไม่เจอแค้นจนมากเกินไป บ้านไม่ปลุกอยู่กลางพายุ

นี่เหมือนกัน พอใจมันเปิดกว้างมันปลอดโปรง ความปลอดโปรง กระแสลม ความเป็นอยู่ ความเข้ามา กระแสการเข้ามาเห็นใหม่ ทานเริ่มมีใจ คนไม่มีทาน คนไม่รู้จักตัวตนใจ คนไม่เห็น คุณงามความดีของเรา คนมีทานแล้วก็มีศีลเห็นใหม่ มีทานออกไปก่อน มันปลอดโปรงมันโล่ง

มันจะเข้ามาได้อย่างไร เข้ามาแล้วตามแต่ธรรมชาติลมพัดเข้ามาให้บ้านพังไปเลยหรือ ถึงต้องมีสติ
ขึ้นมาอีกเห็นไหม สติควบคุมความปลอดภัยโปรงตัวนี้ไง

สติคือความปกติ สติ ๕ สติ ๘ สติ ๒๒๗ อธิสติ สติอันบริสุทธิ์ของพระอรหันต์ ตั้งแต่พระ
โศดบันขึ้นไปที่เห็นไหม สติพทปรามาส สติใจ สติไม่ลุ่มคล้ำเหมือนปุถุชน ปุถุชนนี้สติมีการอุป
การคล้ำ การทำด้วยความไม่แน่นอนเห็นไหม อธิสติ สติเกิดจากความเป็นจริงจากภายในใจ อธิสติ
นั่นสติบริสุทธิ์แท้ ไอ้สติของเรานั้นสติชั่วคราว เดียวก็ผล่อทำผิดอย่างนั้น เดียวก็ผล่อทำผิดอย่าง
นั้น มันก็ต้องยอมรับ แต่เราก็ต้องมีสติ มีสติมันถึงจะเริ่มเห็นไหม มีสติ พอสติคือจิตมันคิด เราเจอ
อะไรที่ว่าเป็นความผิดเราอยากทำ บางอย่างเราอยากทำเห็นไหม ถ้าเรามีสตินี้มันจะบังคับตรงนี้ได้
ถ้าไม่มีสติเห็นไหม ไม่มีสติมันจะปล่อยตามสบายใจ เห็นไหมบ้านเปิดกว้างไป

ทาน การรักษากัน ทานเห็นไหม แล้วก็มีสติกำหนดเข้ามา มีสติแล้วก็เริ่มมีภาวนา พอมีสติมี
การกำหนดขอบเขต การกำหนดขอบเขตมันก็ไม่ตั้งมั่น กำหนดขอบเขตไว้ ขอบเขตไว้ ขยับ
เขยื้อนไปเรื่อย สตินะ สติที่เรากำหนดไว้ พอมันเป็นปกติมันก็ไม่เป็นความเป็นจริงของเราไป ถึง
ต้องมีสมาธิไป สติ สมาธิ ภาวนา การภาวนาคือการรวบรวมเห็นไหม ขอบเขตของสติแล้วให้ตั้งมั่น
อยู่ที่ภพคือหัวใจ นี่ตัวตนมันเริ่มจะมีขึ้นมา

จากเราเกิดเป็นสัตว์ เป็นสัตว์นะ เป็นเปรต เป็นผี เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เร่ร้อน
มาตลอดเลย ไปตามกระแส เห็นเรือไหม เรือหรือว่าสวะที่ลอยไปตามน้ำ มันไปตามกระแส แม้แต่
น้ำจะพัดไป เป็นไปตามอย่างนั้น เรอปักใจ เรอปักสมอ ปักเสาแล้วเราผูกเรือไว้สิ เรื่อนั้นก็ไม่ไป
ตามกระแส มีภาวนาเพื่อจิตตั้งมั่น ไม่ตามกระแสความคิดของตัวเองไปเรื่อยไป ความคิดของตัวเองไป
ตามกระแส ไปตามเวรตามกรรม ตามสิ่งที่จะพบเห็น เรอปักให้จิตให้เห็นตัวตนของเรา เห็นตัวตน
คือว่าจิตตั้งมั่น เริ่มทำสมาธิ ไม่ไหลตามกระแสไป ฉะนั้นคนมีธรรมถึงเป็นผู้ที่เอาตัวรอดได้

ปัจจุบันนี้ คูสิ โลกขนาดไหน ร้อนไหม เศรษฐกิจตกต่ำมาก โลกเราร้อนมาก แล้วเราก็มอง
ตรงนั้นเป็นความสุข ความทุกข์ เรามองวัตถุกัน เรามองข้าม เราหลงทางนะ เราหลงทางกัน จริงอยู่
ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย เราไม่ปฏิเสธปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัย คน สัตว์ ขาดปัจจัย ๔ ไม่ได้ ปัจจัย
๔ ต้องมีนะ มีเครื่องอยู่อาศัยเห็นไหม เครื่องอยู่อาศัยไม่ใช่เป็นจี๊ซ่า เครื่องอยู่อาศัยมันเป็นเครื่อง
อยู่อาศัยชั่วคราว มนุษย์นี้ ๘๐ ปี ๑๐๐ ปีก็ตายไป ปัจจัย ๔ เราใช้เฉพาะในชีวิตมนุษย์นี้ เราสะสม

กันไว้จนเราตายไปแล้วก็ยังเหลือกองอีกมหาศาล แล้วเราก็ไปยึดตรงนั้นว่าเป็นของของเรา เราหลงทาง หรือไม่หลงทาง สิ่งสิ่งนั้นจะจากเราไปตอนนี้ หรือเราตายจากมันไปเด็ดขาด

ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด สิ่งที่จะตามจิตวิญญาณของเราไปคือคุณงามความดี หรือการประพฤติปฏิบัติให้เกิดเป็นบุญกุศลภายในใจ เป็นอริยทรัพย์ เป็นทรัพย์ที่แนบกับดวงใจไปดวงใจนะ จิตวิญญาณนั้นใจ มันจะแนบกับจิตวิญญาณนั้นไปเลย เพราะมันเป็นความรู้สึกภายใน กระแทกกับความรู้สึกภายใน ความรู้สึกภายในนี้เท่านั้นที่มันจะตายไปพร้อมกับจิตวิญญาณของเรา วัตถุที่เราหาไว้มันจะกองไว้ในโลกนี้ ไม่สามารถจะตามเราไปได้ เว้นไว้แต่เรามีความคิดเป็นคนผู้ที่ฉลาดให้ทานออกไปนั่นนะ วัตถุนั้นมันถึงจะกลายมาเป็นทิพย์ เป็นความพึงใจไป เพราะทานนั้น เราได้สละออกแล้ว อันนั้นถึงจะเป็นประโยชน์

เราได้เจอ जानใคร คนคนนั้นเขาได้มีความพ้นทุกข์จากอันนั้นไปเห็นใหม่ พ้นจากความบีบปี้สีไฟของความทุกข์อันนั้น เขามีความยิ้มแย้มแจ่มใส เราเห็นเห็นใหม่ อันนั้นเป็นบุญกุศลเกิดขึ้นปัจจุบันเลย เราขึ้นให้คนไหนคนนั้นเขามีความอึดอึดใจ เราก็มีความสุข แล้วมันยัง...นั่นปัจจุบันนะ ปัจจุบันที่เกิดขึ้นที่พบเห็น มีความอึดใจ บุญเกิดขึ้นในหัวใจ สะสมไป สะสมไป เราระลึกอยู่เสมอเมื่อไหร่มันก็เป็นบุญกุศลตลอด ระลึกถึงว่าการที่เราให้ไปด้วยความพอใจ วัตถุนั้นถึงจะเป็นประโยชน์ต่อเมื่อเราได้ทำประโยชน์อย่างนั้น

แต่เราไปยึดมันนะ เราไปยึดมันว่าจะไม่ให้พลัดพรากจากเราไป หรือเราไปยึด เราไปหายึดไว้อย่างนั้น มันเลยเป็นทุกข์ใจ เรายึดไว้ สิ่งนั้นจะมีหรือจะเป็นไป ขณะที่มันจะมีมาหรือมันจะเสียไป อันนั้นมันเป็นเหตุผลหรือว่ามันเป็นข้อเท็จจริงขณะนั้น แต่หัวใจมันร้อนรุ่มอีกต่างหาก นั่นนะ มันเป็นทุกข์สองชั้นเข้าไปเห็นใหม่ ถ้าเราสละสิ่งนั้นวางไว้ก่อน เราจะแก้ไขอย่างไรต่อไป ข้างหน้านั้นมันเป็นเหตุการณ์ที่เราจะแก้ไขออกไป แต่เราต้องตั้งใจของเราไม่ให้เราร้อนตามไป นี้ถึงว่าเป็นนามธรรมใจ บุญกุศลมันเป็นนามธรรม จิตวิญญาณนี้เป็นนามธรรม แต่นามธรรมนี้มันสำคัญกว่าวัตถุอีก วัตถุมันแปรสภาพให้เราเห็น เราว่ามันเป็นอนิจจัง

แต่นามธรรมในหัวใจที่มันเกิดขึ้นแล้วมันยึดมันถือมันนี่ มันจะทำลายได้ยากแสนยากกว่า วัตถุหลายร้อยเท่าหนัก กิเลสภายในนี้มันยังยึดยิ่งถือ สิ่งของนั้นจะล่วงเลยมา ๑๐ ปี ๒๐ ปีแล้วเป็น วัตถุมันต้องบอบสลายไป มันต้องโดนทำลายไปหมดแล้ว แต่ความจำมาที่เราจำมาในหัวใจทำไม

มันยึดขนาดนั้น คิดถึง มันจะเป็นของสดๆ ใหม่ๆ ตลอดเวลาเห็นใหม่ แต่เวลาเรายุ่งกันนี้ เราว่า วัตถุมันเป็นอนิจจัง แต่ความเป็นอนิจจังภายในเราไม่ได้ดู

ความเป็นอนิจจังภายใน ทำไมเราไม่สละ ไม่ปล่อย ไม่วางละ เพราะเราปล่อยวางมันไม่ เป็นไง เราปล่อยวางมันไม่ได้ไง มันไม่ใช่ว่ามันจะมาสะสมเอาแต่ชาติปัจจุบันนะ มันสะสมมาแต่ อดีตชาติ การเกิดสูงๆ ต่ำๆ ของจิตวิญญาณดวงนี้ มันสะสมมาในหัวใจนั้นมหาศาลเลย ฉะนั้นจิต วิญญาณของแต่ละบุคคลเกิดมาเป็นมนุษย์แล้วถึงได้ไม่เสมอกันไง ความไม่เสมอกันในปัจจุบันนี้ มันมีการขับเคลื่อนมาจากอดีต การสะสมมาต่างกัน อย่างเช่น ปัจจุบันนี้เราทำทานก็ต่างกัน การ กระทำของบุคคลก็ต่างกัน อันนี้ต่างหากมันถึงสะสมมา แล้วมันให้มาเป็นวาสนาบารมีไง

คนมีวาสนาบารมี คำว่า “บารมี” มันเป็นบารมีภายใน คนมีบารมีผู้คนที่เขื่อกันก็ฟัง คน ไม่มีบารมีพูดไปเกิด คนเขาไม่ฟัง อันนี้เป็นการแสดงออกไปทางให้เห็นรูปธรรม แต่บารมีภายใน สำคัญกว่านะ การนั่ง การทำความสงบได้ไว การพิจารณาได้ไว การจับต้องตนเองได้ไว การจับ ต้องตนเองไง จิตนี้แว้งกว้าง จิตนี้เป็นนามธรรม ไหลไปตามกระแส สติเป็นคนยึดเหนี่ยวรั้งไว้ ขอบเขตให้ใกล้เข้ามา จนจิตนี้อยู่ในอำนาจของสติ อยู่ในอำนาจนะ มันหดสั้นเข้ามาจากความคิดที่ พุ่งออกไป ความคิดพุ่งออกไป กระแสที่พุ่งออกไป ความคิดออกไป อันนั้นมันพุ่งออกไปรับรู้อุป ราส กลิ่น เสียง ภายนอก

สตินี้พยายามเหนี่ยวรั้งเข้ามา การต่อสู้การเหนี่ยวรั้งเข้ามานี้ ต่อสู้กันด้วยความสุดๆ เวลา ประพฤติปฏิบัติเราอย่าไปกลัวความทุกข์ เวลาทุกข์ของโลกมันให้ผลมาจนเราน้ำตาไหล น้ำตา ร่วง นะ การทำงานนี้แสนทุกข์แสนยาก เราก็กังฝืนทำเพราะเราเห็นผล แต่การประพฤติปฏิบัติอย่าไป หวั่นไหว อย่ากลัวทุกข์ อย่ากลัวยาก ทุ่มเข้าไปสุดความสามารถ มีแรงเท่าไร มีความจงใจเท่าไร ต้องทุ่มไปทั้งหมดเลย ความทุกข์จะเกิดจากการประพฤติปฏิบัตินั้นเป็นความทุกข์ที่เราจะพ้นจาก ทุกข์ เป็นการแก้ไข

เวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย ไปโรงพยาบาล หมอเขาฉีดยา อันนั้นก็เป็นการเจ็บปวด แต่ เจ็บปวดเพื่อจะหายจากโรค ไม่ใช่เราเป็นแผล เราเป็นเป็นไข้ แล้วเราพยายามหาของแสลงใส่ เข้าไป ทาเข้าไป ให้โรคภัยนั้นขยายตัวออกไป

ฉะนั้นการประพฤติปฏิบัติมันมีแต่ความทุกข์เห็นใหม่ เหมือนกับไปโรงพยาบาลเพื่อจะ พ้นออกจากไข้ ความเจ็บ ความปวดอันนี้เราต้องยอมรับ เราต้องชื่นใจ ผงเข้าตาเห็นใหม่ ผงเข้าตา

เรามองภาพก็ไม่ชัด ดานี้ก็มัวด้วย ความเชื่อในผลของการปฏิบัติใจ เหมือนผงเข้าตา เรามันลึกลง เราสงสัยว่าประพตปฏิบัติแล้วจิตมันจะสงบอย่างไร มรรคผลจะเป็นอย่างไร ผลเกิดจากการปฏิบัติมันจะมีจริงหรือ กาลเวลามันผ่านพ้นไป พระพุทธเจ้าปรินิพพานมา ๒,๕๐๐ กว่าปีมันจะมีมรรคผลอยู่อีกหรือ จนว่าพระพุทธเจ้าตายไป มรรคผลนิพพานจะหมดไปพร้อมพระพุทธเจ้านะ

มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นความจริงอยู่ สัจจะความจริงอยู่ คนเราเกิดมานี้เกิดมาจากเด็กแล้วก็โตไปเป็นผู้ใหญ่ แล้วต้องแก่ไป ต้องตายไป เกิด แก่ เจ็บ ตาย มันเป็นความจริงอยู่ มันเป็นความทุกข์อยู่ แล้วผู้มาประสบธรรมเห็นใหม่ การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย มันก็เป็นธรรม มันเป็นความจริงอันหนึ่ง ความทุกข์ที่ผูกมัดมันก็เป็นความจริงอันหนึ่ง ความแก้ไขให้หลุดพ้นออกไปมันต้องเป็นความจริงอันหนึ่งสิ

พระพุทธเจ้าบอกพระอานนท์ “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มรรคผลไม่จางไปจากโลกเลย มีตลอดเวลา” มันจะขาด ขาดแต่ว่าเราไม่เชื่อเห็นใหม่ ผงเข้าตา ตาฝ้าตามัวใจ เราก็ว่าเห็นตาฝ้าตามัว แต่ความลึกลงสงสัยของใจ ตาธรรม ตาในใจ ตาในมันลึกลงสงสัย ความลึกลงสงสัยการประพตปฏิบัติมันถึงไม่ปฏิบัติตามความเป็นจริง

ถึงว่า ทุกข์เพราะความเป็นทุกข์ของโลก เราก็อยากจะออกทุกข์ เวลาออกจากโลกเศรษฐกิจตกต่านี้มีแต่ความเป็นทุกข์ มีแต่โลกนี้เราร้อนอยากจะออกจากทุกข์แล้วมาประพตปฏิบัติ พอเริ่มประพตปฏิบัติว่าทางนี้ ทางศาสนานี้จะทำให้เราพ้นทุกข์ได้ แต่พอปฏิบัติมันก็เกิดความลึกลงสงสัยเห็นใหม่ มันจับ มันเหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ มันจับ จับไม่จริง มันต้องเชื่อมั่น พอเชื่อมั่นการกระทำของเรามันก็จะตั้งมั่น การกระทำของเราก็จะเป็นความเป็นจริงใจ

ตั้งมั่นเลย มรรคผลมีจริง เราพยายามตั้งสติให้จริงๆ ไม่ลึกลงสงสัย ไม่ลุ่มๆ คลำๆ ใจ ความลุ่มๆ คลำๆ ทำให้เราทำแล้วประพตปฏิบัติแล้วไม่ได้หลักได้เกณฑ์ เราไม่ลุ่มไม่คลำ ทุ่มลงไป ทุ่มลงไปที่หัวใจนั่นนะ การทุ่มลงไปคือการ ไม่ลึกลงสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น ทำแบบทุ่มทั้งตัว ไม่ทำแบบเหยียบเรือสองแคมใจ ทำไปแล้วก็บอกเดี๋ยวก็บอกหยุดก่อน เอาไว้ สวางพลังงานในหัวใจไว้ เพื่อไปทำงานอย่างอื่นใจ มันทุ่มไม่จริง ก็เลศในหัวใจมันจะหลอกมาตลอด หลอกเรานั่นล่ะ

มันแบ่งส่วนหนึ่งในพลังงานที่ว่าที่ตั้งสติเอาไว้จะไปทำงานข้างหน้าใจ งานข้างหน้า หมายถึงงานประกอบอาชีพ งานออกจากตรงนี้ไปใจ ก็เลศมันหลอกอย่างนั้นนะ มันไม่ทุ่มจริงหรอก วัตถุสิ่งใดก็แล้วแต่เราใช้ไปมันจะหมด พอทุ่มไปนี่หมด แต่สติความระลึกรู้ที่อยู่ภายใน ทุ่ม

เท่าไรมันก็ไม่หมด มันเป็นนามธรรม นึกขึ้นเท่าไรมันก็มีเท่านั้น แต่เราสงวนไว้เอง เรามั่นใจ ใจกับตัวเองใจ กลัวว่าทำไปแล้วมันจะหมดเปลืองใจ เราก็เลยแบบว่าสงวนไว้ ทำไม่เต็มมือ ทำเต็มมือไปเลย ทุ่มไปทั้งตัว ทุ่มไปทั้งความรู้สึกทั้งหมด แล้วนึกขึ้นมามันก็มีเท่าเท่าๆ

ไม่เท่าเท่าณะ มันจะมากกว่าเท่าด้วย ถ้ายังระลึกอยู่ ยิ่งทำเข้าไป เพราะมันจะกว้างขวางขึ้นไป ใจ ความชำนาญ ความคล่อง กระแสน้ำไหลไปในดิน ไหลไปมันจะเซาะดินให้เปิดกว้างขึ้น พลังงานที่เราระลึกขึ้นมา แล้วเราฝึกหัดขึ้นมา มันจะเหมือนกับว่า วลีในการชำนาญ การใช้ใจ การใช้พลังงานตัวนี้ เราชำนาญเข้า มันก็เหมือนกับกระแสน้ำที่ไหลไปในดินหลายๆ มันจะกว้าง มันจะชำนาญขึ้น ชำนาญในวลี ชำนาญในการประพฤติปฏิบัติ

ยิ่งระลึกอยู่เท่าไร มันยิ่งมากขึ้นๆ เห็นไหม มันจะตั้งมั่นมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ใช่ว่าใช้แล้วมันจะหมดไป ยิ่งใช้ยิ่งมี เพราะชำนาญขึ้น ใหญ่ขึ้น ดีขึ้น ละเอียดยิ่งขึ้น แต่เวลาเราจะไปใช้ในทางเหตุ เราไม่กล้าใช้ ใช้ในทางเหตุเรากลัวจะเสีย กลัว สงวนไว้ เราไม่ใส่ไปเต็มที่เลย

เรื่องของหัวใจใจ ทุ่มลงไป กำหนดส่วนใดส่วนหนึ่ง มันจะรวมลงตรงนั้น ปลายจมูกเห็นไหม ปลายจมูกหรือกำหนดระลึกอยู่ตรงไหน กำหนดไป ตรงนั้นมันจะเป็นจุดศูนย์รวมทั้งหมดของความรู้สึก ความตั้งมั่นตรงนั้น กำหนดไว้ กำหนดไว้ จิตมันจะเริ่มปล่อยวางจากรูป รส กลิ่น เสียงภายนอกใจ จากที่มันพุ่งออกไปความคิดใจ ความคิดจะจางลงๆ มันเป็นการข้อยึดกันระหว่างธรรมกับกิเลส กิเลสถ้าคิดออกไปในรูป รส กลิ่น เสียง นี้มันจะมีอารมณ์ มีความรู้สึก มันพอใจ มันสนุก มันเป็นอารมณ์ที่กิเลสมันพอใจ มันก็ดึงไป

แล้วสติเราดึงกลับมาพุทโธๆ หรือดึงกลับมาความระลึกอยู่นี้ เราดึงกลับมา มันเป็นการข้อยึดกันระหว่างกิเลสกับธรรมใจ กิเลสนี้มันอยู่ในหัวใจเรามาเป็นล้านๆ ชาติ เพราะเราเกิดมานี้ไม่มีที่สิ้นสุด ความสนิท ความซัดเซื้อระหว่างกิเลสกับใจมันถึงเป็นเนื้อเดียวกัน ธรรมะของพระพุทธเจ้าประกาศมา ๒,๕๐๐ ปี แล้วเรามาประสบ...จริงอยู่ เราเชื่อเพราะเราเป็นชาวพุทธ เราเชื่อเพราะครูบาอาจารย์เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทให้ เราเชื่อเพราะว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วเป็นจริงผ่านพ้นไปได้จริง เราเชื่อเห็นไหม แต่เราเชื่อนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากข้างนอกเข้ามา

แต่กิเลสนี้เป็นเนื้อเดียวกับหัวใจเห็นไหม มันข้อยึดออกไป มันยาก มันยากตรงนี้ใจ เพราะถ้าทำเข้ามานี้กิเลสมันรู้ที่อยู่ เหมือนยากกับโรค โรคมันกลัวยา ยาเข้ามานี้ต้องตามมากำจัดโรคนี้แน่นอน ฉะนั้นเวลาเข้ามานี้เข้ามาจากภายนอก สิ่งที่เข้ามาจากภายนอก กับสิ่งที่อยู่หัวใจ สิ่งที่อยู่

ในหัวใจมันต้องต้านทานได้ดีกว่า มันต้านได้ดีกว่ามันถึงเข้าถึงใจได้ยาก การทำความสงบเริ่มต้นมันถึงเป็นไปได้ยากใจ เพราะมันเป็นสิ่งที่เข้ามาจากข้างนอก แต่เข้ามาจากข้างนอกมันก็เป็นธรรมเป็นยา เป็นส่วนที่ควรจะเป็น ส่วนที่เป็นประโยชน์

ส่วนที่เป็นประโยชน์ เราต้องขวนขวาย ความยากความง่ายนี้ ยากง่ายเกิดจากกิเลสของเรายานี้ไม่ให้โทษหรือก ยานี้ธรรมะพระพุทธเจ้าให้คุณล้วนๆ เลย ยาของโลกมันยังมีการแพ้ยาล้างแบบว่ามีผลข้างเคียง ธรรมะพระพุทธเจ้านี้ไม่มีผลข้างเคียง มีแต่ดีกับดีล้วนๆ ธรรม ธรรมใจ เวลาเราเรียกร้องความเป็นธรรมเห็นใหม่ เขาเรียกร้องความเป็นธรรม เขาเรียกร้องเรียนกัน เขาหาความเป็นธรรม เพราะว่าเขาไม่ได้รับความเป็นธรรม

แต่หัวใจเราไม่ได้รับความเป็นธรรมจากธรรมะพระพุทธเจ้า มันได้รับแต่กิเลส มันได้แต่รสของความเจ็บแสบปวดรื้อน รสของโลกธรรมใจ นิินทา การนิินทา การกล่าวร้ายเห็นใหม่ ความคิดจากภายใน ความเสื่อมลาภ เราได้แต่รสของกิเลส มันทิ้งโลกธรรมที่ตามส่วนของกิเลส เราได้แต่รสอย่างนั้น แต่รสของธรรม รสของธรรม ความสงบของใจ ความรู้เท่าทันกิเลส การคิดออกไปที่ทำให้เราทุกข์ยาก ธรรมมันจะเข้ามาชำระตรงนี้ไง ทำให้ผลล้วนอย่างเดียว แต่มันยากเพราะกิเลสเราต่อต้าน มันยาก เพราะว่าหัวใจเราไม่เปิดรับ มันยากเพราะหัวใจ

กิเลสนี้เราว่าธรรม ธรรมเราก็จับต้องไม่ได้ กิเลสเราก็จับต้องไม่ได้ แต่มันขับไสออกมาเป็นความรู้สึกเราก็ไม่รู้ เห็นใหม่ มันขับไสออกมา มันยากเพราะกิเลสของเรา เราต้องทำความเข้าใจว่าที่เราประพฤติปฏิบัติไม่ได้อยู่ หรือเราทำไม่ได้ผลเพราะกิเลสของเรา ไม่ใช่ธรรมะพระพุทธเจ้า ธรรมะพระพุทธเจ้าให้ผลอย่างเดียว ไม่มีโทษเลย การถือศีล เห็นใหม่ การให้ทานแล้วหมดไปหรือ? มันหมดไปในวัตถุ แต่มันได้มาด้วยนามธรรม มันได้มาด้วยบุญกุศล มันได้มหาศาลเลย

วัตถุที่หมด หมดไปสิ เพราะวัตถุที่หมดไปมันถึงจะได้สิ่งที่ตอบแทนกลับมาไง ศีลก็เหมือนกัน เราระวังความสะอาดสบายของเรา เราระวังมือ เราระวังตีน ระวังสิ่งที่จะไปทำ ความผิด ระวังแม้แต่หัวใจที่คิดผิดเลย กายกรรม วาจากรรม มโนกรรมเห็นใหม่ อธิศีลมันระวังถึงมโนกรรม เพราะอธิศีล ศีลนี้เกิดจากมโน “อธิศีล” ศีลบริสุทธิ์จากหัวใจ นั่นนะธรรมล้วนๆ ศีลเราระวัง เราปล่อย เราสละตรงนั้นออก เราก็ได้สิ่งตอบแทนขึ้นมา คือหัวใจเราเป็นสิ่งที่บริสุทธิ์

ขณะที่สื่อนั้นบริสุทธิ์ ขณะนี้ปัจจุบันนี้คือ ๕ ครอบบริบูรณ์ เราไม่ได้ทำความผิดใดๆ แม้แต่ชนิดเดียวเลย อันนี้เป็นความบริสุทธิ์สุดของขณะปัจจุบันที่มีสื่อบริสุทธิ์

มีสมาธิเห็นไหม มีสมาธิ จิตตั้งมั่น จิตนี้เป็นจิตที่ตั้งมั่น จิตนี้เป็นจิตที่ไม่หิวกระหาย จิตนี้เป็นจิตที่อิ่ม ไม่เสวยอารมณ์ของโลก ไม่เสวยอารมณ์ในรูป รส กลิ่น เสียงแล้ว เห็นไหม เสวยธรรม สมาธิธรรมใจ จิตตั้งมั่นมันเสวยธรรม เสวยความสงบ นี่ธรรมเริ่มเกิดขึ้นจากใจ

จากที่วากิเลสส่วนๆ จากกิเลส จากกรรมภายนอก เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันต้องเกิดขึ้นจากใจ การเกิดขึ้นจากใจนี้เป็นปัจจัยตั้ง การเกิดขึ้นจากใจนี้พระพุทธเจ้าสอน เห็นไหม ถึงว่าเป็นสัมมาสมาธิใจ ความทำใจให้สงบมันมีมาแต่ดั้งเดิม เพราะว่าทุกคนเกิดมา ทุกคนมีวาสนาบารมี ทุกคนขวนขวายอยู่ พระปัจเจกพุทธเจ้าถึงมีอยู่ตลอดเวลาไป แม้แต่ศาสนาไม่มี พระปัจเจกพุทธเจ้าก็มาตรัสรู้ได้ เพราะมีวาสนาบารมีของบุคคลนั้น

อันนี้จิตตั้งมั่น จิตตั้งมั่นมีอยู่ การทำความสงบของใจก็มีอยู่ แต่เป็นสัมมา สัมมาคือสงบแบบที่ไหลเวียนเห็นไหม สงบแบบไหลเวียน น้ำที่สะอาด ไหลเวียนไปแล้วมันก็สะอาด ไม่ขุ่นเป็นตม น้ำที่สกปรกเวลามันทำความสะอาดขึ้นมาที่ตะกอนจะนอนกัน พอไหลเวียน สิ่งที่สงบก็ต้องขึ้นมาให้สกปรกอย่างเก่าเห็นไหม สัมมาสมาธิ กับมิจฉาสมาธิใจ ความเป็นสัมมาสมาธิเราทำจิตให้สงบด้วยมีสื่อกำหนดมา สิ่งที่มีสื่อนั้นกำหนดมา สื่อนั้นบริสุทธิ์ทำให้เกิดสมาธิที่ตั้งมั่นสมาธิที่บริสุทธิ์สุดของ สมาธิ สัมมาสมาธิถึงได้ต้องเดินอริยมรรคใจ

สมาธินี้เป็นมรรคองค์หนึ่งในมรรค ๘ สัมมาสมาธิจิตนี้สงบ จิตนี้มีความสุขมาก จิตนี้ตั้งมั่น มันเสวยธรรมเข้าไปส่วนหนึ่ง มันควรแก่การงานใจ จิตสงบแล้วอ่อนน้อม ควรแก่การงานในการพิจารณาความเป็นไตรลักษณ์ ความเป็นอนิจจังของโลก ความเป็นไปแปรปรวนตลอดเวลา เราถึงว่าเราหลงทางกันไปจับต้องวัตถุใจ เราต้องดู วัตถุมันก็แปรปรวน มันต้องแปรสภาพไปตลอดเวลา ไม่มีสิ่งใดคงที่

แต่หัวใจที่อาศัยปัจจัย ๔ อยู่ การอาศัยปัจจัย ๔ อยู่แล้ว แล้วรู้เท่าปัจจัย ๔ ใช้ปัจจัย ๔ ด้วยความเป็นประโยชน์ส่วนๆ ใจ แล้วใช้ชีวิตแบบมีคุณค่าใจ ชีวิตนี้มันต้องเกิดดับ การเกิด มีความพอใจของทุกๆ คน การเกิด ชีวิตใหม่เกิดแล้วมีแต่ความดีใจ ตระกูลนั้นมีความดีใจว่ามีผู้สืบท่อตระกูลแล้ว มีผู้สืบท่อ สืบสกุลต่อไป เป็นการฉลอง การดีอกดีใจ เห็นไหม แต่การดับ การดับของชีวิตหนึ่งในตระกูลตระกูลนั้นจะมีความเสียใจ จะมีความเศร้าโศก

แต่มันเป็นความเป็นจริง ทุกคนต้องเดินไปตรงนั้นทั้งหมด ทุกชีวิตที่เกิดขึ้นต้องดับทั้งหมด การใช้ชีวิตแบบสุรุษสุราย การใช้ชีวิตแบบไม่มีกรรมในหัวใจ กับจิตตั้งมั่น จิตได้รู้แล้ว มีสมาธิ มีความรู้ เข้าใจในชีวิต หันกลับมาดูชีวิตเห็นใหม่ ดูชีวิตภายนอก ดูรูป รส กลิ่น เสียง ดูภายนอก ดูชีวิตภายใน ดูการเกิดดับของอารมณ์ในหัวใจ

ชีวิตที่เกิดดับ วันๆ หนึ่งการเกิดดับ ความคิดเกิดดับในหัวใจนี้ที่ซบที่ซ้อณ เกิดๆ ดับๆ ในหัวใจนี้ การเกิดดับของอารมณ์หนึ่งๆ ความทุกข์อารมณ์หนึ่งๆ ละ ความทุกข์อารมณ์หนึ่ง คิดถึงสิ่งทีเจ็บแสบเจ็บปวด จะเกิดความทุกข์มากในอารมณ์อารมณ์นั้น อารมณ์นั้นดับ ความเจ็บแสบอันนั้นมันไปไหน มันหลงเหลืออยู่เพราะอารมณ์นั้นดับ มันก็ค่อยๆ ดับตามกันไป มันเนื่องด้วยอารมณ์อันนั้น

มันเนื่องด้วยเพราะอารมณ์อันนั้นมาชุ่มมัว แต่ความรู้สึกมันจะต่อไป แล้วก็จางไปๆ การเกิดดับ สัมมาสมาธิความหันกลับมาดูใจ ดูสิ่งที่เป็นอนิจจัง ดูให้เห็นความเป็นไตรลักษณ์ใด ความ เป็นไตรลักษณ์นั้นสิ่งที่เกิดขึ้น...

...การพิจารณาเห็นใหม่ เราไปมองอยากจะได้แต่ความ...

...ไม่ได้มอง ไม่ได้รู้สึกตัวว่าอารมณ์ที่พิจารณาอยู่นั้น พิจารณาเขาอยู่ก็เป็นไตรลักษณ์

การพิจารณาภายนอก การพิจารณาดูเป็นไตรลักษณ์แล้วมันปล่อยวาง นี่จิตสงบ ความสงบ ความร่มเย็นของหัวใจนะ ที่ว่าจิตตั้งมั่น มันเป็นความสงบแบบกำปั้นทุบดิน คือความสงบของจิตสงบ แต่กิเลส คือว่ายางเหนียว สิ่งที่จะต้องแก้ไข มันซุกอยู่ภายใน แต่การพิจารณาไตรลักษณ์ การพิจารณาอารมณ์เห็นใหม่ เราขุดคุ้ยสิ่งที่มันสงบอยู่ได้จิต ขึ้นมาพิจารณา

การพิจารณานี้เป็นการวิปัสสนาใจ เป็นหมอกก็ต้องเป็นการผ่าตัดใจ ก่อนจะผ่าตัด เราต้องทำให้คนไข้พร้อมในการจะเข้าผ่าตัด ในการทำจิตสงบเห็นใหม่ ทำให้เราพร้อมที่จะเกิดมีการผ่าตัดกิเลส ต้องจิตสงบก่อน ต้องจิตสงบแล้วเอากิเลสขึ้นมาพิจารณา การตัด วิปัสสนานี้ถึงจะเป็นการตัด เป็นการสมุจเฉท เป็นการตัดให้ขาดออกไป

การพิจารณาแล้วนี้ การพิจารณามันถึงว่า พิจารณาใหม่ๆ พิจารณาเห็นการเป็นไตรลักษณ์ข้างนอกนี้ มันก็ตัด แต่มันตัดไม่ถูก ตรงสมุฏฐานของโรค มันก็เลยสงบปล่อยวางเข้ามา คือการพิจารณาไตรลักษณ์ในอารมณ์นั้นใด แต่ตัวอารมณ์นั้นมันไม่เป็นไตรลักษณ์ด้วยใจ

พิจารณาเข้าๆ หลายครั้งหลายหนเข้าเห็นใหม่ ความเป็นอารมณ์นั้นมันจะแปรปรวนให้เห็น แล้วความรู้สึกของเรานั้นก็สงบตามไปด้วย ความสงบคือว่า มันกินตัวมันเองด้วยใจ ไม่มีเราเข้าไปขวางในสิ่งที่มันจะเป็นความว่างอันนั้นใจ และจิตสงบข้างนอกที่ว่าจิตตั้งมันอย่างหนึ่ง อารมณ์ความสงบมีความสุขอย่างหนึ่ง แต่การขาดนี้มันจะต่างกันออกไป การที่ว่าพิจารณาไตรลักษณ์จนเห็นตามความเป็นจริงแล้ว ชำระสะสางกันตามความเป็นจริง มันจะเป็นความรู้สึกที่ลึกกว่า

ลึกเข้าไปลึกๆ เพราะว่ากิเลสนี้มันเป็นเนื้อเดียวกับใจใช่ไหม เราไปลูบคลำอยู่ภายนอก มันก็เป็นการชำระข้างนอกเข้ามา เหมือนตัวเราสกปรกนี่ เราอาบน้ำ เราได้แค่ผิวหนัง แต่ความสกปรกในร่างกายของเรา เดี่ยวมันก็ขับออกมา ทีนี้ถ้าเราไปชำระสิ่งที่ขับออกมาจากผิวหนัง จากภายในทางวิทยาศาสตร์ทำไม่ได้ แต่ทางธรรมทำได้ ธรรมของจิตทำได้ มันถึงเยี่ยมไง ธรรมะถึงว่าวิเศษสุด มันเข้าไปชำระความรู้สึกของกิเลสที่อยู่ในเนื้อเดียวกับจิต จางออกไป จางออกไป พิจารณาเรื่องของกายจนเข้าใจเห็นใหม่ เพราะความเป็นไตรลักษณ์มันเห็นตามความเป็นจริงแล้ว มันก็ปล่อยวางตามความเป็นจริงสิ เพราะเหตุให้เกิดทุกข์ กายจิตที่มันเกี่ยวเนื่องกัน ที่มันออกไป เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ไง

ถึงว่าเหตุของความเป็นทุกข์ เห็นใหม่ เข้าไปชำระเหตุอันนั้น ชำระเหตุอันนั้น เหตุอันนั้นมันเป็นสมุทัยไง ความหลง ความไม่เข้าใจของตัว เพราะจิตนี้มันหลงมาตลอด ความหลงความไม่เข้าใจ พอมันเห็นไตรลักษณ์ตามความเป็นจริง แล้วตัวมันเองก็เห็นความเป็นจริงของตัวมันเองด้วย มันก็อ้อ! นะสิ มันจะหลงไปไหนล่ะ เราเอาเงินไปเก็บไว้ข้างนอก เราเอาเงินเก็บไว้ในที่ไหนก็แล้วแต่ แล้วเราวิ่งหาไปนี่ เราหาไป เจอหรือไม่เจอ ความเจอนั้นก็อย่างหนึ่งเห็นใหม่ เราไปเก็บเงินเก็บไว้ข้างนอก

เหมือนกับเราไปชำระสะสางข้างนอกใจ กับเรามาชำระสะสางที่หัวใจใจ ถึงว่าเราเก็บไว้ข้างนอก เราไปหาข้างนอก แล้วใครเป็นคนไปเก็บ เห็นใหม่ เหตุ เราต่างหากเป็นคนไปเก็บ เราเอาเงินนั้นไปเก็บ เราเอาเงินนั้นไปวางไว้ข้างนอก ใครเป็นคนผิด เราเป็นคนผิดใช่ไหม เพราะเราเป็นคนเอาไป เราเป็นคนหลงรีเปล่า หลง เพราะเราเอาไปไว้ข้างนอก แล้วเงินเป็นอะไร เงินเป็นกระดาษ แล้วความคิดตรึกนั้นเป็นอะไร เป็นอารมณ์ ความเสียวอกเสียวใจคืออะไร ก็อารมณ์ภายใน

กระดายนี่จะใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ได้ เห็นใหม่นี้คือความหลง กระดายนี่ถ้าปัจจุบัน เขาใช้กันอยู่ ภายนี้ยังใช้ได้อยู่ ก็ยังใช้อยู่ แต่ถ้าเราเข้าใจว่า กระดายนี่ถึงจุดหนึ่งแล้วเขาต้องพิมพ์ใหม่ เขาต้องแปรสภาพใหม่ เขายกเลิกใช้ได้ ภายนี้ถ้าตายไปแล้วไม่มีค่า ถ้าเราตายออกไป จิตวิญญาณนี้ออกจากร่างกายไปเกิดสภาวะใหม่ ภายนี้ก็ไม่มีค่า เห็นไหม

แต่ถ้าเราอยู่ในภายนี้ เราพิจารณาปัจจุบันนี้ ให้เห็นค่า ให้เห็นความปล่อยวางไป ที่ว่าเราเอาเงินไปไว้ข้างนอกนั่นนะ เราไปติดเรื่องของเงินข้างนอกเป็นความหลง แต่เพราะใจนั้นไปติด ถ้าใจนั้นปล่อยวาง กระดายนี่ก็คือกระดายไป เราจะเจอหรือไม่เจอนั้นมันเป็นเรื่องของกระดาย วัตถุภายนอก แต่ความยึดติดของใจที่ไปติดกระดายนี่ ไปติดเงินนั่นไง

ความไม่เข้าใจระหว่างกายกับจิตที่มันเกี่ยวเนื่องกันอยู่ที่นี่ ก็เหมือนกัน มันก็ว่ากายกับเรานี้เป็นอันเดียวกันไง แต่จริงๆ คือตัวหัวใจนี้มันไปเกาะเกี่ยวกับกายใช้ไหม มันเกาะเกี่ยวว่าเรคือเราใช้ไหม กายกับเรานี้เป็นอันเดียวกัน เราเป็นคนคนหนึ่ง เราเป็นคนปัจจุบันนี้ มันก็เลยหลงในวัตถุกายใจ มันหลง เป็นไตรลักษณ์ไม่เป็นความเป็นจริง การพิจารณาที่ว่ายังไม่เป็นความเป็นจริง

พิจารณาพอมันเข้าใจจุดหนึ่งมันก็ปล่อยวาง แต่ปล่อยวางด้วยความเห็นแต่ภายนอกไป ก็ปล่อยวางเรื่องของความรู้สึกภายนอก แต่ตัวของมรรค มันไม่สามัคคี มรรคไม่สามัคคี มรรคไม่รวมตัวใจ ก็เห็นกาย เห็นกายๆ มันเข้าใจกาย เข้าใจกาย แต่มันไม่แปรตามความเป็นจริง ความเป็นจริงมันต้องชำระไอ้ตัวความลึกลับสงสัยไป ความไม่เข้าใจใจ เพราะว่ากายกับจิตนี้ ปัจจุบันนี้มันเป็นเราแน่นอน เพราะเรากับกายนี้อยู่ด้วยกัน

นาย ก คือนาย ก นาย ก จะเป็นอะไร ก็ต้องเป็นนาย ก แต่ที่ความยึดติดนาย ก นั้นเห็นไหม ถ้าชำระตรงนี้แล้ว นาย ก ก็คือนาย ก แต่ความลึกลับสงสัย ความยึดติดนั้น อันนั้นไม่มี ความยึดติดในสักกายทิฐิ ความเข้าใจ มันแก้ตรงนี้ มันแก้ตรงความยึดติดของอุปาทาน ตรงความยึดมั่นถือมั่นกายกับเรา มันแก้ตรงที่ว่า เราไปเอาเงินไว้ข้างนอก แล้วเราไปติดเงินข้างนอกนั่นไง

พอมันเข้าใจตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงเป็นปัจจุบันธรรม แล้วปล่อยวางตามความเป็นจริงในปัจจุบันนั้น ปล่อยวางตามความเป็นจริง นี่การชำระ การผ่าตัดความลึกลับสงสัย การผ่าตัดความลึกลับสงสัยที่ความยึดมั่นถือมั่นนี้ มันลึกลับสงสัยด้วย แล้วมันไปยังยึดว่าอุปาทานด้วย

การพิจารณาย้อนกลับ ย้อนกลับเข้าไปทำลายไอ้ความลึกลับ ความลึกลับไม่มี ความยึดมั่นถือมั่นก็ต้องแตกสลายไปพร้อมกันไง มันก็เลยปล่อยวางอีกช่วงหนึ่ง ก็ว่าปล่อยวาง อันนี้มันถึงได้ลึกกว่า ความรู้สึกอันนี้มันถึงต่างกับจิตตั้งมั่นไง เพราะจิตตั้งมั่นนั้นมันตั้งมั่นด้วยความลึกลับนี่อยู่ลึกๆ ลงไป แล้วก็เสพรธรรมไง นั่นก็เป็นธรรมชาติของพระพุทธเจ้า

แต่การพิจารณาตามความเป็นจริงหนึ่ง แล้วมรรคอรียสัจจรวมตัวกันอีกหนึ่ง สมุจเฉท ปหานจากความลึกลับภายในอีกหนึ่ง นั่นวิปัสสนา อันนี้ถึงเป็นวิปัสสนาญาณไง ยถาภูตัง ญาณทัสสนังไง ยถาภูตังเลย รู้ตามความเป็นจริง แล้วยังมีความรู้สึกอีกอันหนึ่งที่ว่า หลุดออกไป รู้ว่าหลุดออกเลย แค่นี้มันนะ มันถึงเป็นปัจจุตังที่แน่นอนมาก

ความเป็นปัจจุตัง ธรรมะประสิทธิ์ประสาทในหัวใจแล้ว มันไม่ต้องถามใครๆ ทั้งสิ้น เพราะยังถามคนอื่นก็ไม่รู้ ตัวเองก็ไม่รู้ถึงได้ถาม การเอ่ยปากถามออกไปจะรู้ได้อย่างไร เพราะใครจะตอบ แต่ถ้าการประพฤติปฏิบัติ ธรรมะพระพุทธเจ้าประกาศตอบ อยู่ในหัวใจของผู้ปฏิบัติ ผู้ที่ปฏิบัติ ผู้ที่ชำระตามความเป็นจริง ถึงว่าอำนาจวาสนาของผู้นั้น

บุคคลผู้นั้น บุคคล ๘ จำพวกเห็นใหม่ จากปุถุชนขึ้นมาเลย บุคคล ๘ จำพวกก็บุคคลที่ปฏิบัติขึ้นไป คนคนเดียวผ่านขั้นตอนขึ้นไปถึง ๘ ขั้นตอน ขั้นตอนหนึ่งก็เป็นบุคคลคนนั้น บุคคล บุคคลไง วาสนาของเราจะอยู่ตรงไหนไง อันนี้เป็นทางขึ้น บุคคลที่จะก้าวไปตามพระพุทธเจ้าได้ วางแนวทางไว้ มรรคะไง ทางอันเอก ไม่ต้องลงทุนลงแรงด้วย อยู่ที่หัวใจนี้ อยู่ที่กายกับใจเรา เท่านั้นนะ

ถึงว่าโลกมันจะเจริญจะเสื่อม นั่นเรื่องของโลก ความเห็นภายในของเรา แล้วเห็นคุณค่าด้วย ไม่ใช่เห็นธรรมดา เห็นคุณค่าของการมีลมหายใจอยู่ เห็นคุณค่าของการมีจิตวิญญาณที่อยู่ในกายนี้ เพราะมันเป็นโอกาสที่เราจะได้ประพฤติปฏิบัติใน โอกาสที่เราจะได้แสวงหาใจ เรามีสวนมีไร่มินาอยู่หนึ่งสวน เราไม่ทำสวนทำนาเราให้เกิดประโยชน์ขึ้นมา ถึงวันหนึ่งเขาต้องไล่ที่เราออกไป ถึงวันหนึ่งไอ้สวนไร่นาของร่างกายนี้มันต้องแตกดับเป็นธรรมดา เรามีสวนมีนาอยู่หนึ่งผืน แล้วเราไม่ปลูกมรรคปลูกผลขึ้นมาในนาในสวนของเราขึ้นมาหรือ

เราจะมีวาสนาหรือไม่มีวาสนา ถึงว่าเยี่ยม เยี่ยมมากๆ นะ อยู่ที่โอกาส โอกาสคือการหันกลับมาดู กับโอกาสออกไปข้างนอก โอกาสของเราใน กาลเวลา กาลเวลาหนึ่ง มีความมุมานะ การเวลาหนึ่ง มีความสนใจ แต่กาลเวลาหนึ่งมันก็จะมีความจางไปเด็ดขาด สิ่งใดเกิดขึ้นสิ่งนั้นต้องมี

การดับไปเป็นธรรมดา ความตั้งใจความอุตสาหะเกิดขึ้น มันก็มีความอ่อนแอ มีความท้อแท้อยู่เป็นธรรมดา ธรรมดาเลย ถึงใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องมีการดับไปเป็นธรรมดา

นั่นถึงว่า เวลานั้นจริงเวลามันจริงใจ ถึงว่าอย่าหลง อย่าเดินผิดทาง อย่าส่งออก อย่าไปหยิบจับต้องกับวัตถุไว้จนเกินกว่าเหตุ เกินกว่าเหตุนะ ถึงว่าไม่ให้ทั้งหมดละ ไม่ได้ คนเราเกิดมานี้ เกิดมาในสภาพของปากและท้องไง มนุษย์เกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรมชาติ มีหนึ่งปาก หนึ่งท้อง เหมือนกันหมด ทุกคนต้องทำงาน ทุกคนต้องหาของใส่ปาก ของเข้าปากมันก็ตกถึงท้องไง ถ้าท้องมีพลังงานมันก็ยังสืบต่อชีวิตอยู่นี้ละ

การเกิดตายนี้มันของธรรมดา แต่ถ้าให้มันตายตอนนี้หรือ อดจนมันตายไปหรือ ไม่กินให้มันตายไปซะ ตายไปก็โง่เข้าไปอีกใหญ่ล่ะ มันก็เหมือนคืนสวนนาเขาไปไง จะตายต่อเมื่อต้องทำให้เกิดผลขึ้นมาก่อนสิ มีสวนมีนาอยู่ชิ้นหนึ่ง เขายังไม่ได้เรียกคืน ทำไม่รีบไปคืนเขา ก็มาอดตาย ถ้ารีบไปคืนเขา เสียค่าเช่าด้วยการหาอาหารมาใส่ปากนี่แหละ มันก็จะได้เช่าชีวิตนี้ไว้ไง เขาให้ร่างกายเราอยู่ด้วยกันต่อไป เพื่อจะได้ประกอบคุณงามความดีไง

คือจะออกจากโลก ถ้าออกจากโลกนะ โลกนี่คือหมู่มั่วโลกนี่คือเรา เราต้องเวียนว่ายตายเกิดไปตามโลก เกิดมาก็ทุกข์ มีการเจริญขึ้นต้องมีการเสื่อมไป เกิดในยุคของการเสื่อม เสื่อมด้วยความเจริญ เกิดมาในยุคของความเจริญของศาสนาใด ยุคความเจริญ ยุคของการประพฤติปฏิบัติ ยุคที่มีการตื่นตัว เราเกิดมาอยู่ในกระแสอันนั้นนะ ภาวนาไม่ภาวนา นี่กระแสข้างนอก แล้วกระแสข้างในหัวใจละ

มีอยู่คราวหนึ่ง เรามีความมุมานะ เห็นไหม นั่นละโอกาสทอง มีอยู่คราวหนึ่ง จิตนี้ที่ลอยเป็นคราวๆ ไป เราถึงต้องทำหน้าที่ของเราอย่างเดียวคือเติมความศรัทธา ศรัทธาคือห้วงจรของความศรัทธา ความเชื่อมั่น พยายามขี้นงออกจกตา ความลึกลับสงสัยใจ ความลึกลับสงสัยใจ ความไม่ปักใจเชื่อ

หัวใจมันทุกข์ใครจะช่วยเหลือมัน เจอหน้ากันก็ได้แต่ว่า "สบายไหม?" ช่วยเหลือกันได้แค่ปลอบประโลมเท่านั้นเอง "อย่าทำอย่างนั้นนะ ควรจะทำอย่างนี้นะ" เห็นไหม แต่ใครมันจะสามารถแก้ทุกข์ในหัวใจของเราได้ เราเท่านั้นนะ! เราเท่านั้น! เพราะอุปาทานก็อยู่ในเรา ความยึดมั่นถือมั่นก็อยู่ในเรา อยู่ในเราไง อยู่ในความลึกลับสงสัยของใจใจ ก็ต้องพลิกสติ จิตแก้จิต ความลึกลับสงสัย เกิดขึ้นมาจากความมุมานะเข้าไปแก้ใจมัน

อนุสัยใจ การนอนเนื่องของใจ อนุสัยนะ ภวานุสัย อวิชชานุสัย กิเลสอนุสัย อนุสัย ๓ มัน เป็นเครื่องครองใจใจ เปรียบเหมือนผลไม้ที่ดองแล้ว ผลไม้ที่ดองนะมันเข้าไปในเนื้อเลย เห็นไหม แต่ผลไม้เนั้นมันเป็น... ผลไม้เป็นวัตถุ มันแก่ให้สะอาดไม่ได้ ของดองแล้วนี่ จะเปลี่ยนยังงี้ให้มัน สะอาดขึ้นมาให้เหมือนกับผลไม้ที่ยังไม่ดอง แต่หัวใจที่อนุสัยที่ดองไว้นี้ ชำระได้ สะอาดบริสุทธิ์ สะอาดบริสุทธิ์นะ ฟันออกไปจากโลก มันเป็นเรื่องที่เป้าหมายในศาสนาเรา

ศาสนาพุทธของเราสอนมรรคผลนิพพาน สอนตั้งแต่ทาน ศีล ภavana บุคคล ๘ จำพวก ฟัน ออกไปจนถึงสิ้น บ่วงของมารใจ หลุดออกไปจากบ่วงของโลก ออกไปจากบ่วงของ ๓ โลกธาตุ ออกไปจากพรหมโลก เราปรารถนาเกิดเป็นเทวดา เกิดเป็นพรหม พระพุทธเจ้าสอนว่าออกไปจาก บ่วงใจ สังสารวัฏนี้เราเวียนว่ายตายเกิดมาไม่เบื่อหรือ

เราเท่านั้นหรือที่จะเผาศพคนอื่น ศพเรา เราไม่เคยเผาเลย เขามัดตราสังศพเห็นไหม ห่วง พ้อ ห่วงลูก ห่วงบุตร ห่วงภรรยา ห่วงทรัพย์สมบัติ นี่เห็นไหมทำลายบ่วงออกไปไป เผากิเลสของ ตัวเองซะ แล้วไม่ต้องให้ใครมาเผาศพ เผากิเลสของตัวเอง เผาความกังวลของใจ ใจไม่กังวลอยู่อีกแล้ว มันจะมาเอาความทุกข์มาจากไหน ใจยังเป็นจี๋ขำอยู่ กิเลสมันเหยียบบนหัวใจนะ มันเหยียบย่ำบน หัวใจแล้วก็มีแต่ความทุกข์ ห่วงแต่ใครจะไม่จัดงานศพ ไม่จัดทำพิธีกรรมให้สมเกียรติ ตายไปกลัว ผี ไม่อยากให้อาไปไว้ป่าช้า เวลามันตายไปแล้วใครจะเอาไว้ได้

เวลาคิดเห็นใหม่ มันคิด ดูกิเลส เวลามันคิดใจ คนกลัวผี ตายแล้วอย่าเอาไปป่าช้านะ กลัวผี พอตายไปแล้วก็เป็นผี มันสั่งเสียอะไรได้ นี่ดูความเหลื่อมล้ำของกิเลสในหัวใจสิ แล้วก็ดูถึง ปัจจุบันนี้สิ นี่ความเหลื่อมชนิดเดียว เส้นผมบังภูเขา แง่ของกิเลสมันบังใจชนิดหนึ่ง เวลาเราอยู่เห็น ใหม่ เรากลัวว่าเราตายแล้วกลัวผี ไม่เอาไปป่าช้า เวลาเราตายไปแล้วเราก็เป็นผี เขาก็กลัวเรา แต่ ทำไมตอนนี้เขาไม่กลัวเราล่ะ ทำไมตอนนี้เขามาดีกับเรา เขามาลูบหน้าลูบหลังล่ะ

เราไปส่งคนกันได้แค่เชิงตะกอนนะ เราส่งศพได้แค่เชิงตะกอน แต่กิเลสนี้มันต้องไปตาม เวนตามกรรมอันนั้นนะ ถ้าเราชำระได้ก่อน ศพของเราไม่ต้องใครมาส่ง จิตวิญญาณนี้บริสุทธิ์ ไป เสวยสิ่งที่ดีใจ ใครเป็นคนหาสมบัติอันนี้ให้กับจิตวิญญาณของเรา เราเท่านั้น เห็นไหม ก็ว่า มนุษย์เราช่วยกันได้แค่ไปส่งที่เชิงตะกอน แต่ธรรมะพระพุทธเจ้ายกระดับของหัวใจนะ เป็น โสดาบัน เป็นสกิทา เป็นอนาคา เป็นอรหันต์สิ้นไปเลย ดูสิว่าคุณค่ามันต่างกันมากมาขนาดไหน

เขาว่่าศาสนานี้เป็นตัวถ่วงสังคัม ศาสนานี้เอาเปรียบโลก โลกจะทำอะไรต้องเป็นใหญ่
 ธรรมต้องเป็นใหญ่ ธรรมเหนือโลก แต่เพราะว่าเราไม่เข้าใจใจ แล้วธรรมก็เลยไปถ่วงโลก ศาสนา
 นี้เบียดเบียน ศาสนานี้ถ่วงสังคัม สังคัมไม่เห็นคุณค่าใจ นี่ทำให้คนเราตาบอดใจ ยกวัตถุใหญ่กว่า
 ยกวัตถุขึ้นมาเป็นใหญ่ ศาสนานี้เป็นนามธรรม ไม่สามารถจับต้องได้ มันเป็นปัจจัยตั้งในหัวใจ
 ปัจจัยตั้งตามความเป็นจริง ไม่ใช่ปัจจัยตั้งแบบที่ว่่ามาอวดอ้าวกัันนะ ปัจจัยตั้งอวดอ้าวกัคือว่่าเป็น
 ปัจจัยตั้งเอาออกมาสื่อกัันไม่ได้ ก็อวดอ้าวกัันไป

ปัจจัยตั้งจริงๆ มันเหนือโลก มันต้องเหนือติ ความเหนือด้วยการไม่ติดในโลกลง ถ้าไม่ติด
 ในโลก สมบัติในโลกนี้ต้องไม่มีค่า ถ้าสมบัติมีค่า มันต้องติดโลก การติดนั่นคือให้ค่าสิ่งนั้น ของ
 ในโลกไม่มีค่าทั้งหมด แม้แต่สวรรค์ก็ไม่มีค่า แม้แต่พรหมก็ไม่มีค่าเห็นใหม่ ภพของ ๓ โลกธาตุ
 ไม่มีค่าใดๆ ทั้งสิ้นเลย มันพ้นจาก ๓ โลกธาตุไป เอาอะไรมาให้ค่ามัน ถ้าไม่ให้ค่ามันแล้วจะติด
 โลกได้ย่่างไร โลกนี้ถึงไม่มีค่า โลกนี้ถึงเป็นเศษฝุ่น แล้วว่่าธรรมทำไม่จะไมเหนือโลก ธรรมต้อง
 เหนือโลก แล้วเราปฏิบัติเอาอะไร เอาโลกหรือเอาธรรม

เราเป็นนักปฏิบัติ ร่างกายนี้เป็นโลก เพราะมันเป็นวัตถุ แล้วเราจะทำย่่างไรเราจะให้พ้น
 ออกไป นามธรรมนะจิตวิญญาณนี้ รับเสียงได้ ถ้าเขามีเครื่องขยายเสียง เขาค่ามาจากเป็นกัโลกๆ เรา
 ยังเจ็บปวดได้ เขาค่ามาเห็นใหม่ ไปรับเสียงมา นี่นามธรรมมันออกไปเอาได้ใน ๓ โลกธาตุเลย แต่
 ร่างกายนี้เขาจะทำลายเรา เขาก็ต้องทำลายที่ผิวหนัง มันจะเจ็บปวดเข้าไปถึงร่างกายของเรา

เปรียบกับวัตถุสิ นีเปรียบวัตถุกับเปรียบนามธรรม เปล่งเสียงนี้หุ้มันออกไปเอาถึงไหนเอา
 ไปได้นะ แล้วก็ไปเอาความเจ็บปวดเข้ามาเห็นใหม่ แล้วเวลาร่างกายนี้ เขามาติ เขามาทำให้เจ็บปวด
 ละ มันก็ร่างกายนี้เป่่าเล็กขนาดไหน นีธรรมเหนือโลก นามธรรมใหญ่มาก สิ่งความคิดนี้ถ้าออกมา
 เป็นวัตถุ จะซ่่อนๆ กัันใน ๓ โลกธาตุจุ้ไม่หมด สมบัติที่เป็นทิพย์นี้ใหญ่โตมหาศาล ธรรมเหนือ
 โลก

ถ้าเราคิดติ พิจารณานะ แล้วเราชำระของเราได้ เราชำระสิ่งเกาะเกี่ยวที่ในหัวใจเราได้นี้ สิ่ง
 เกาะเกี่ยวนี้มันบีบให้เล็กลงเรื่อย สิ่งใดเกาะเกี่ยวก็เหมือนกับเป็นขอบเขต มันปล่อยวางตรงไหน
 ตรงเกาะเกี่ยวไม่มี มันก็วางขึ้นๆ ปลดออกได้หมด เว้่งว้างไปหมด ปลดออกจนไม่มีสิ่งใดข้องเกี่ยว
 เลย เว้่งว้างจน ๓ โลกธาตุนี้จับต้องไม่ได้ ธรรมเหนือโลก

หัวใจเราเป็น ทุกดวงใจมีสิทธิทุกดวงใจ มีลมหายใจ มีจิตวิญญาณ มีสิทธิทั้งหมด ในศาสนาพุทธ มรรคผลนิพพานวางไว้ต่อหน้า เราปฏิเสธกันทั้งหมด ว่าเราไม่มีวาสนา เราไม่กล้าจับ ต้องว่าเป็นของสูงส่ง มันเป็นสมบัติของพระพุทธเจ้า สมบัติของครูบาอาจารย์สมัยพุทธกาล ปัจจุบันนี้เราไม่มีโอกาส มันไม่มีโอกาสไปที่ไหน ถ้ามันไม่มีโอกาส เราต้องปฏิเสธตนว่าเราไม่ทุกข์กันแล้ว ในหัวใจเราไม่มีทุกข์ ทุกข์เราปัจจุบันนี้เป็นคนที่ประเสริฐ เป็นคนที่มีความสุขมหาศาล เป็นคนที่ไม่เคยประสบทุกข์เลย นั่นถึงจะพูดได้

แต่ถ้าในหัวใจยังทุกข์อยู่นะ ยังหงอยเหงา ยังเศร้าสร้อย ยังคอดก ก็ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ถ้าทุกข์มันมีมันต้องมีมรรคแก้สิ ถ้าทุกข์มันยังจับต้องได้ ทุกข์ยังรับรู้อยู่ ทุกข์มันดับมันก็เกิดความดับทุกข์เห็นไหม นิโรธ นิโรธะ ความสุขจะเกิดขึ้นจากทุกข์ดับทั้งหมด เพราะทุกข์มันดับ นี่ทุกข์มันทั้งหัวใจ แล้วเครื่องดับมี แต่เราปฏิเสธเครื่องดับไป เราถึงว่าเราไม่มีวาสนา

ไฟมันร้อน อากาศ เราเข้าไปใกล้ไฟ ไฟจะเอาความร้อนเปล่งมาถึงเรา เราจะเกิดความร้อน เพราะเราใกล้ไฟ เห็นไหม แล้วทุกข์มันเกิด มันให้ผล แล้วถ้าไฟมันดับลงล่ะ มันเย็นลงล่ะ นิโรธ เกิดเห็นไหม นิโรธมันเกิดขึ้น ความเย็นเกิดขึ้นจากเรา เห็นไหม กิเลสมันดับไป กิเลสไม่มีใจ ความสุขเกิดขึ้น ความสุขเกิดขึ้นจากความร้อนที่เกิดขึ้นเผาผลาญในใจ ไม่มี สุขอย่างไรก็คิดเอาเอง

สุขที่ไม่เกิดจากความทุกข์บีบบี้สี่ไฟ ถึงว่า”ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค” “ไม่ใช่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ สุข” ความสุขไม่ต้องพูดถึงมัน มันเป็นไปตามธรรมชาติ มันเป็นไปตามความเป็นจริง ผู้เกิดเหตุแล้วดับเหตุหมด ผลที่ได้รับอันนั้นไง กรรมล้วนๆ ใจ กรรมล้วนๆ เกิดขึ้นจากการระงับดับทุกข์ให้หมด แล้วผลที่เกิดขึ้นอันนั้นไม่พูดกัน มันเป็นความจริงที่เกิดจากกระแสความเร่าร้อน กระแสความทุกข์ กระแสของไฟ กระแสของกิเลสที่เผาผลาญไป เผาผลาญมาทุกภพทุกชาติ เผาผลาญมาจนเป็นปัจจุบันนี้ คนถ้าหยาบมันก็เผาผลาญแบบร้อนใจ เผาผลาญแบบไฟไป แบบก่อกองไฟมันเผาเห็นไหม มันแตกไปโป่งไปๆ กริยาของความทุกข์แบบทุกข์เชิงใจ ผู้ที่ทุกข์เชิงใจมันจะทุกข์แบบนั้น แบบหยาบๆ

คนที่มั่งมีศรีสุขเห็นไหม มันก็เป็นไฟนะ มันก็เป็นความทุกข์แบบละเอียดขึ้นมา เห็นไหม เป็นความทุกข์ว่าเป็นภาวะความรับผิดชอบ เป็นทุกข์ที่ว่าแบกไว้หนัก เป็นความทุกข์บริหารผู้อื่น

เป็นความทุกข์ที่ว่าแบกรับผิดชอบการบริหาร นี่ก็เป็นความทุกข์อีกอันหนึ่ง ความทุกข์ละเอียดขึ้นมาเห็นไหม ความทุกข์อย่างนี้มันก็เป็นความทุกข์ขึ้นมาที่ว่า เกิดจากไฟช็อต เกิดจากกระแสไฟอย่างไฟฟ้าเราใช้ขึ้นมานี้ก็มีความร้อนออกมาเห็นไหม นี่เรื่องกระแสไฟ

ยังมีทุกข์เข้าไปอีกนะ เป็นทุกข์กับความอ้อยอิ่งเห็นไหม ดูอย่างแสงแดดยังให้ความร้อนอยู่ ไม่ต้องไฟฟ้าหรือ ความทุกข์อันละเอียดขึ้นไป แล้วมันดับทั้งหมด มันอยู่ที่เราเกิดภพชาติไหน ดับทั้งหมด ธรรมถึงเป็นความจริงใจ ถึงทำได้ไง

ถึงว่าศาสนาเราสอนนะ สอนตั้งแต่เริ่มต้น พระพุทธเจ้าสอน เราถึงว่าเราเป็นชาวพุทธ เราต้องภูมิใจไง เป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เป็นคนที่มีวาสนาบารมีมาก มีวาสนาบารมีไง สิทธิและโอกาสมีทุกคน สิทธิและโอกาสที่จะจับต้องธรรม แล้วเราไปปฏิบัติสิทธิและโอกาสของเราเองไง คนๆ นั้นไร้ค่า ไร้ค่าเพราะตัวเองทำค่าของตัวเองให้เสื่อมไป ไม่ใช่ไร้ค่าเพราะว่าศาสนาหรือใครมาเป็นคนตีค่าให้

การมีค่าหรือไร้ค่า เกิดจากความรู้สึกภายในของเราเองด้วย ความรู้สึกความเห็นของเราอันนั้นมันจะเป็นคนให้ค่าเราว่า เรามีโอกาสหรือเราไม่มีโอกาส การให้ค่าเราไม่ต้องให้คนอื่นให้ หัวใจเราเองเป็นคนให้ เห็นไหม ถึงว่าเป็นประชาธิปไตยสุดๆ เลย เป็นธรรมะเป็นโอกาสของแต่ละบุคคล นี่ศาสนาพุทธให้ความเสมอภาคขนาดนั้น ศาสนาพุทธให้ความเสมอภาคทุกๆ คนเลย ธรรมใจ เป็นธรรมใจ ธรรมาธิปไตย

ประกาศศาสนาไว้ วางไว้เป็นท่ามกลาง แล้วธรรมาธิปไตยแต่ละบุคคลจะหยิบเอาได้ จับต้องเอาได้ ธรรมาธิปไตย ธรรมแท้ๆ เลย ธรรมของพระพุทธเจ้า เป็นของพระพุทธเจ้าจริงๆ นะ เพราะพระพุทธเจ้าเป็นผู้ตรัสรู้ ศาสนาของพระสมณะโคตม แล้วเราเป็นสาวก เป็นบริษัท ๔ เป็นผู้ที่ได้เกิดมาท่ามกลางศาสนา ท่ามกลางนะ เพราะการเกิด แก่ เจ็บ ตาย มันเป็นความจริง ท่ามกลางศาสนาเห็นไหม

การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย แล้วศาสนานี้ครอบคลุมอยู่ ครอบคลุมว่าการเกิด เกิดจากกิเลส การกำจัดกิเลสได้คือการสิ้นไป การกำจัดกิเลสได้คือการตายของปุถุชน การกำจัดกิเลสตายไปด้วยธรรม ตายไปด้วยกิเลส กับตายไปด้วยธรรม เห็นไหม การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ท่ามกลางศาสนา เราเกิดมาท่ามกลางศาสนาไง เป็นอนุเล็กๆ เป็นหนอนตัวหนึ่ง เกิดขึ้นมาในท่ามกลางศาสนา แล้วหนอนตัวนั้นจะฉลาด หรือจะโง่มันเป็นสิทธิของหนอนตัวนั้นไง

คือว่า วาสนาบารมี หนอนตัวนั้นจะแพะจะไซ หรือว่าหนอนตัวนั้นจะทำตัวเองจนเป็นผู้
ประเสริฐ นี้แหละคือธรรมะพระพุทธเจ้า นี่ละฟังธรรม เราตั้งใจปฏิบัติ ตั้งใจให้ดี แล้วเราจะได้สม
ความปรารถนาของแต่ละบุคคล เอวัง